

De standplaats het veiligheidshuis

Bij huiselijk geweld zijn slachtoffer en dader soms moeilijk te onderscheiden. Hulp komt voor het hele gezin. Kan een echtpaar na geweld weer samenwonen?

Melding van huiselijk geweld. Meneer heeft zijn vrouw met een luchtdrukpistool bedreigd. Geboeid weggevoerd. Mevrouw gaf aan erg bang te zijn voor de agressie van meneer als hij vrijkomt. Mick de Graauw leest voor uit de aantekeningen die hij destijds maakte op basis van het proces-verbaal van de politie Oosterhout. De Graauw is casemanager bij het steunpunt huiselijk geweld in het veiligheidshuis. Hij laat alle informatie weg die de identiteit van het gezin kan verraden.

Een half jaar na het incident gaan we op bezoek bij de vrouw. We noemen haar Maria. Wat hebben politie, justitie en hulpverleningsorganisaties met het noodsignaal gedaan? Hoe gaat het met Maria?

Een dag na de bedreiging werd de melding tijdens het dagelijks casusoverleg van steunpunt huiselijk geweld besproken. Zo hebben de tien organisaties die samenwerken in het steunpunt dat geregeld. Wat wisten ze met zijn allen van dit gezin? Vier kinderen tussen 3 en 12 jaar uit twee relaties. De oudste zwaar autistisch. Bekend bij geestelijke gezondheidszorg, schoolmaatschappelijk werk en meldpunt kindermishandeling. Waar huiselijk geweld zich aandient, spelen meestal meer problemen: verslaving, schulden, geestelijke nood.

Het steunpunt streeft naar een aanpak voor het hele gezin, voor kinderen én ouders. Voor slachtoffers én daders. De grens tussen die twee is moeilijk te trekken. Vaak houden beide partijen een verziekte relatie in stand.

In een noodsituatie, zoals bij Maria, komt een casemanager van het steunpunt nog dezelfde dag in actie. Mick zocht de man van Maria, die we Steven zullen noemen, in de gevangenis op. Hij trof „een gebroken man, met een laag zelfbeeld”. Zijn ouders hadden hem een jeugd lang ingepeperd dat hij niets goed deed. Maria was het beste wat hem ooit was overkomen. Hij wilde haar en de kinderen helemaal niet pijn doen, bezwoer hij, terwijl de tranen stroomden. „Door al dat gesnotter”, noteerde Mick in zijn werkaantekeningen, „ben ik een zakdoek kwijtgeraakt.” We zitten aan de keukentafel bij Maria. „Ik heb meteen bij het eerste bezoek van Mick gezegd: Steven hoort niet in de gevangenis. Hij is in de war. Hij heeft hulp nodig.”

Na de dood van zijn vader had ze hem langzaam zien afglijden. En: nee, zo kon hij niet naar huis. Ze was bang dat hij boos op haar was. Mick moest een boodschap aan hem overbrengen: „Zeg dat ik heel veel van hem hou.”

Mick de Graauw had lang met haar gesproken. Over haar jeugd, haar ouders. Op een vel papier had hij een genogram gekrabbeld, een schema van het familiesysteem. Hoe

Veiligheidshuizen
Nederland telt 45 veiligheidshuizen, regionaal verspreid. In zo'n huis werken diverse instanties – gemeenten, politie, justitie, reclasering, kinderscherming – samen aan opsporing, vervolging, berechting en hulpverlening. Doel: overlast, huiselijk geweld en criminaliteit terugdringen.

Organisaties
Het veiligheidshuis in Tilburg verbreedde zich in 2008 tot Zorg- en Veiligheidshuis Midden-Brabant, met twintig organisaties waaronder slachtofferhulp, bureau Halt, justitiële jeugdinrichtingen, GGD, ggz, verslaafdenzorg en jeugdzorg. In het huis werken bijna tweehonderd mensen, zo'n vijftig permanent.

Geld
Het huis in Tilburg wordt voor vijfzede gefinancierd door gemeenten en betrokken organisaties. Veiligheidshuizen die het groten-deels moeten doen met geld van Justitie, zijn veel beperkter van opzet.

Resultaten
Organisaties die in veiligheidshuizen samenwerken, stemmen interventies beter op elkaar af. Volgens onderzoek voor Justitie vergroten de huizen de maatschappelijk veiligheid. Problemen worden eerder gesignaleerd, en er wordt sneller ingegrepen. Minder mensen gaan na een misdrijf opnieuw in de fout. Bij het veiligheidshuis in Tilburg is de recidive sinds 2002 gehalveerd.

Help mijn man, hij is in de war

Hulpverlener Mick de Graauw bij 'Maria'. Ze wil weer met haar man wonen, die moet leren omgaan met agressie. Foto's NRC Handelsblad, Rien Zilvold

Huiselijk geweld kent veel vormen

De overheid omschrijft huiselijk geweld als 'geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaande met, beschadiging van goederen in en om het huis).

Huiselijk geweld doet zich in veel vormen voor:

- lichamelijk geweld: slaan, schoppen, door elkaar schud-den
- psychisch geweld: schelden, vernederen, bedreigen

- verwaarlozing
- seksueel misbruik: verkrachting binnen relatie en seksuele kindermishandeling
- schending van rechten: beperking van bewegingsmogelijkheden
- ouderenmishandeling: vaak gevolg van overbelaste mantelzorg of ontspoorde zorg
- eengerelateerd geweld: geestelijk of lichamelijk geweld in reactie op schending van eer
- belaging: stalking
- kindermishandeling
- kinderen als getuigen: blootstelling aan geweld van partners
- financiële uitbuiting

het kwam dat ze anderen helpen tot reden van bestaan had gemaakt, dat snapte ze wel. En ze zag ineens ook dat ze haar man stelselmatig klein hield door hem almaar te „pamperen” en hem te behandelen als een kind dat niks kan zonder haar hulp. Vroeger, niet eens zo lang geleden, moesten slachtoffers van huiselijk

nodig wordt hij ondergebracht in een appartement of hotel. Intussen organiseert de casemanager passende hulp. Tot een jaar na het huisverbod ziet hij op nazorg toe.

Zo ging het ook bij Steven en Maria. Steven liet zich opnemen in een instelling voor psychische begeleiding. Hij werkt op therapeutische basis. Maria kreeg steun van de geestelijke gezondheidszorg. Jeugdzorg houdt toezicht op de kinderen.

Maar het gaat niet goed, vindt Maria. Bij Steven is onlangs eindelijk een diagnose gesteld: PDD-NOS, een stoornis in het autistisch spectrum. „Dat verklaart veel”, vindt Maria. Zoals zijn lage frustratiedrempel. En dat hij makkelijk in de war raakt bij lange zinnen en meer dan één opdracht tegelijk. Waarom plaatsen ze hem niet over naar een andere instelling waar hij met zijn handicap kan leren leven, klaagt Maria. Waarom leren ze haar niet hoe ze moet omgaan met een autistische man?

Maria en Steven willen zo graag weer samenwonen. De kinderen missen hem. Zij mist hem. Ze houden zo veel van elkaar.

DICK WITTENBERG

1.559 meldingen van huiselijk geweld

Het Steunpunt Huiselijk Geweld Midden-Brabant bestaat sinds 2004. Er werken dertien mensen. Ze zijn afkomstig van verschillende organisaties, maar opereren als team. Binnen het zorg- en veiligheidshuis werken ze nauw samen met politie, justitie en hulpverleners van andere organisaties.

Strafrecht en hulpverlening versterken elkaar. Bij veroordeling wegens geweldpleging kan de rechter bijzondere voorwaarden opleggen, zoals verplichte behandeling.

Het aantal meldingen van huiselijk geweld stijgt al jaren. Onduidelijk is of het huiselijk geweld toeneemt of dat het vaker wordt gesignaleerd. Vorig jaar kwam het Tilburgse steunpunt in actie bij 1.559 meldingen van huiselijk geweld.